

Qarabağ Dirçəliş Fondu

31 dekabr 2022-ci il tarixinə

**Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq
Standartlarına uyğun Maliyyə Hesabatları
və Müstəqil Auditorun Hesabatı**

Qarabağ Dirçəliş Fondu

31 dekabr 2022-ci il tarixinə

**Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq
Standartlarına uyğun Maliyyə Hesabatları
və Müstəqil Auditorun Hesabatı**

MÜNDƏRİCAT

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat	2
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	4

Maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

1 Qarabağ Dirçəliş Fondu və onun fəaliyyəti	5
2 Fondun fəaliyyət mühiti	6
3 Əsas uçot siyasəti	6
4 Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr	12
5 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi	13
6 Yeni uçot qaydaları	14
7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar	14
8 Borc qiymətli kağızlara investisiyalar	15
9 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	17
10 İlanlardan gəlirlər	17
11 Maliyyə gəlirləri	17
12 Ümumi, inzibati və sair əməliyyat xərcləri	18
13 Mənfəət vergisi	18
14 Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər	19
15 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi	19
16 Ədalətli dəyər haqqında açıqlamalar	22
17 Maliyyə alətlərinin qiymətləndirmə kateqoriyaları üzrə təqdim edilməsi	22
18 Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr	22

Müstəqil Auditorun Hesabatı

“Qarabağ Dirçəliş Fondunun” Müşahidə Şurası və İdarə Heyətinə:

Rəy

Bizim fikrimizcə, hazırkı maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından “Qarabağ Dirçəliş Fondunun” (“Fond”) 31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatmış il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Auditin predmeti

Fondun maliyyə hesabatları aşağıdakılardan ibarətdir:

- 31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat;
- həmin tarixdə başa çatmış il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat;
- həmin tarixdə başa çatmış il üzrə kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat;
- həmin tarixdə başa çatmış il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat; və
- əsas uçot siyasəti və digər izahedici məlumatlar daxil olmaqla, maliyyə hesabatları üzrə qeydlər.

Rəy üçün əsas

Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətimiz rəyimizin “Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti” bölməsində əks etdirilir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Müstəqillik

Biz Mühəsiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühəsiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) (MBEŞS Məcəlləsi) uyğun olaraq Fondan asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk. Biz MBEŞS Məcəlləsinə uyğun olaraq, etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, eləcə də fırıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik Fondu ləğv etmək və ya fəaliyyətini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, Fondun fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fəaliyyətin fəaliyyətsizliyinə dair məlumatların açıqlanmasına və fəaliyyətin fəaliyyətsizliyi prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Fondun maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz bütövlükdə maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizin daxil olduğu auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq auditin aparılması zamanı mövcud olan bütün əhəmiyyətli təhriflərin həmişə aşkar olunacağına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yarana bilər və fərdi və ya məcmu olaraq istifadəçilərin maliyyə hesabatları əsasında qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmək ehtimalı olduğu halda əhəmiyyətli hesab edilir.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılan auditin bir hissəsi olaraq, biz audit zamanı peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması riskini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə qarşı audit prosedurlarını hazırlayır və həyata keçirir və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən daha yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət sisteminə sui-istifadə halları daxil ola bilər.
- Fondun daxili nəzarət sisteminin effektivliyinə dair rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarını işləyib hazırlamaq üçün daxili nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, habelə uçot təxminləri və müvafiq açıqlamaların münasibliyini qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutları əsasında Fondun fasiləsiz fəaliyyət göstərmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisə və şəraitlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair qənaətə gəlirik. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gəldikdə, auditor rəyimizdə maliyyə hesabatlarındakı müvafiq məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməli və ya belə məlumatların açıqlanması yetərli olmadıqda, rəyimizdə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və şəraitlər Fondun fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında düzgün təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və müddəti, habelə əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarət sisteminə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat veririk.

PricewaterhouseCoopers Audit Azərbaycan LLC

Bakı, Azərbaycan Respublikası

31 may 2023-cü il

Qarabağ Dirçəliş Fondu
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

Azərbaycan manatı ilə	Qeyd	31 dekabr 2022	31 dekabr 2021
AKTİVLƏR			
Uzunmüddətli aktivlər			
Əsas vəsaitlər		322,640	340,542
Qeyri-maddi aktivlər		60,377	61,104
Borc qiymətli kağızlara investisiyalar	8	652,103,825	289,052,501
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		652,486,842	289,454,147
Qısamüddətli aktivlər			
İləndirilmiş aktivlər		3,990,661	-
Mal-material ehtiyatları		18,082	11,672
Avans ödənişləri		3,003	64,536
Borc qiymətli kağızlara investisiyalar	8	10,536,354	27,754,823
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	571,086,799	573,162,502
Digər vergilər üzrə avans ödənişləri		2,225	781
Cəmi qısamüddətli aktivlər		585,637,124	600,994,314
CƏMİ AKTİVLƏR		1,238,123,966	890,448,461
KAPİTAL			
Nizamnamə fondu		1,000,000	1,000,000
Bölüşdürülməmiş mənfəət		1,231,159,433	888,343,129
CƏMİ KAPİTAL		1,232,159,433	889,343,129
ÖHDƏLİKLƏR			
Qısamüddətli öhdəliklər			
Ticarət və digər kreditör borcları		164	112
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	13	5,964,369	1,105,220
Cəmi qısamüddətli öhdəliklər		5,964,533	1,105,332
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		5,964,533	1,105,332
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		1,238,123,966	890,448,461

31 may 2023-cü il tarixində təsdiqlənmiş və imzalanmışdır.

Rəhman Hacıyev
İdarə Heyətinin sədri

Ramil Əliyev
Maliyyə şöbəsinin müdiri

Qarabağ Dirçəliş Fondu
Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat

Azərbaycan manatı ilə	Qeyd	2022	2021
İlələrdən gəlirlər	10	314,519,877	892,206,306
Maliyyə gəlirləri	11	34,454,187	9,198,829
Ümumi mənfəət		348,974,064	901,405,135
Ümumi, inzibati və sair əməliyyat xərcləri	12	(2,737,010)	(533,265)
Maliyyə aktivləri üzrə xalis dəyərşzləşmə gəliri/(zərəri)	8,9	3,633,509	(10,351,326)
Əməliyyat mənfəəti		349,870,563	890,520,544
Maliyyə xərcləri		(258,346)	(448,700)
Vergidən əvvəlki mənfəət		349,612,217	890,071,844
Mənfəət vergisi xərci	13	(6,795,913)	(1,728,715)
İL ÜZRƏ MƏNFƏƏT		342,816,304	888,343,129
İL ÜZRƏ CƏMI MƏCMU GƏLİR		342,816,304	888,343,129

Rəhman Hacıyev
İdarə Heyətinin sədri

Ramil Əliyev
Maliyyə şöbəsinin müdiri

Qarabağ Dirçəliş Fondu
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat

Azərbaycan manatı ilə	Nizamnamə fondu	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2021-ci il tarixinə qalıq	-	-	-
Kapital qoyuluşu	1,000,000	-	1,000,000
II üzrə mənfəət	-	888,343,129	888,343,129
2021-ci il üzrə cəmi məcmu gəlir	-	888,343,129	888,343,129
31 dekabr 2021-ci il tarixinə qalıq	1,000,000	888,343,129	889,343,129
II üzrə mənfəət	-	342,816,304	342,816,304
2022-ci il üzrə cəmi məcmu gəlir	-	342,816,304	342,816,304
31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq	1,000,000	1,231,159,433	1,232,159,433

Rəhman Hacıyev
İdarə Heyətinin sədri

Ramil Əliyev
Maliyyə şöbəsinin müdiri

Qarabağ Dirçəliş Fondu
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat

Azərbaycan manatı ilə	Qeyd	2022	2021
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Vergidən əvvəlki mənfəət		349,612,217	890,071,844
Düzəlişlər:			
Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası		42,848	11,901
Maliyyə aktivləri üzrə xalis dəyərsizləşmə (gəliri)/zərəri	8,9	(3,633,509)	10,351,326
Əsas vəsaitlər şəklində ianələr		-	(149,000)
Maliyyə gəlirləri	11	(34,454,187)	(9,198,829)
Maliyyə xərcləri		258,346	448,700
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		311,825,715	891,535,942
İlan edilmiş aktivlərdə və mal-material ehtiyatlarında artım		(3,997,072)	(11,672)
Avans ödənişlərində azalma/(artım)		61,533	(64,536)
Ticarət və digər kreditör borclarında (azalma)/artım		(88)	112
Vergi öhdəliklərində azalma		(1,304)	(782)
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklər		(3,936,931)	(76,878)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(1,936,764)	(623,495)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		305,952,020	890,835,569
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əsas vəsaitlərin alınması		(18,239)	(201,839)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(5,981)	(62,707)
Borc qiymətli kağızlara investisiyalar		(343,501,672)	(314,676,929)
Alınmış faizlər		30,702,796	6,234,950
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(312,823,096)	(308,706,525)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Kapital qoyuluşu		-	1,000,000
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		-	1,000,000
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		(258,346)	(448,700)
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə xalis dəyərsizləşmə (gəliri)/zərəri		5,053,719	(9,517,842)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		573,162,502	-
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	571,086,799	573,162,502

Rəhman Hacıyev
İdarə Heyətinin sədri

Ramil Əliyev
Maliyyə şöbəsinin müdiri

1 Qarabağ Dirçəliş Fondu və onun fəaliyyəti

Qarabağ Dirçəliş Fondu ("Fond") Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 4 yanvar tarixli Fərmanı əsasında yaradılıb. Fondun təsisçisinin səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir.

Prezidentin Fərmanına əsasən, Fondun fəaliyyətinə ümumi rəhbərliyi və nəzarəti Müşahidə Şurası həyata keçirir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə Müşahidə Şurasının tərkibi aşağıdakı kimidir:

Mikayıl Cabbarov	Müşahidə Şurasının sədri. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat naziri.
Muxtar Babayev	Müşahidə Şurasının üzvü. Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər naziri.
Rövşən Rzayev	Müşahidə Şurasının üzvü. Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri.
Tural Gəncəliyev	Müşahidə Şurasının üzvü. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı.
Fatma Yıldırım	Müşahidə Şurasının üzvü. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı.
Fərhad Bədəlbeyli	Müşahidə Şurasının üzvü. Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru.
Ədalət Muradov	Müşahidə Şurasının üzvü. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin rektoru.
Kamal Abdulla	Müşahidə Şurasının üzvü. Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru.
Alim Qasimov	Müşahidə Şurasının üzvü. İctimai xadim.

Fondun fəaliyyət istiqaməti. Fond Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpası və yenidən qurulması, habelə dayanıqlı iqtisadiyyata və yüksək rifaha malik regiona çevrilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə maliyyə dəstəyinin göstərilməsini və sərmayələrin cəlb edilməsini, bu sahədə dövlət-özlə tərəfdaşlığının inkişaf etdirilməsini, habelə görülmə işlərlə bağlı ölkə daxilində və ölkə xaricində informasiya təminatını, maarifləndirmə və zəruri təşviqat işlərini həyata keçirən publik hüquqi şəxsdir.

Fondun cari fəaliyyətinə rəhbərliyi İdarə Heyəti həyata keçirir. İdarə Heyəti 3 (üç) üzvdən - sədrdən və onun 2 (iki) müavinindən ibarətdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 4 fevral tarixli Sərəncamı ilə Rəhman Tofiq oğlu Hacıyev İdarə Heyətinin sədri təyin edilmişdir.

Fond 2022-ci il ərzində Qarabağda bir sıra layihələri maliyyələşdirmişdir: Şuşada Üzeyir Hacıbəylinin heykəlinin yenidən yaradılması; Şuşadakı "Yaradıcılıq Mərkəzi"nin binasının bərpası və yenidən qurulması; "Xalça Muzeyi"nin binasının bərpası və yenidən qurulması və s. Üzeyir Hacıbəylinin heykəlinin yenidən yaradılması layihəsi yekunlaşıb, digər layihələrin icrası isə davam etdirilir.

Fondun hüquqi və faktiki ünvanı. Fondun hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir: Üzeyir Hacıbəyov küç. 84, Səbail rayonu, Bakı, AZ 1095, Azərbaycan Respublikası. Fondun faktiki ünvanı aşağıdakı kimidir: Cəfər Cabbarlı küç. 609, Globus Center, Nəsimi rayonu, Bakı, AZ 1122, Azərbaycan Respublikası.

Təqdimat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa valyuta göstərilmədiyi halda, Azərbaycan manatı ilə ("AZN") təqdim edilir.

1 Qarabağ Dirçəliş Fondu və onun fəaliyyəti (davamı)

COVID-19 pandemiyasının təsiri: 2020-ci ilin mart ayında Dünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19 epidemiyasını qlobal pandemiya elan etmişdir. Azərbaycan hökuməti tərəfindən COVID-19 pandemiyasının yayılmasının qarşısının alınması və mənfi təsirlərinin azaldılması məqsədilə hərəkətin məhdudlaşdırılması ilə bağlı tədbirlər, o cümlədən karantin, özünütəcrid və ticarət fəaliyyətinin məhdudlaşdırılması, o cümlədən müəssisələrin bağlanması kimi bir sıra tədbirlər görülmüşdür. Bu tədbirlərin bəziləri sonradan yumşaldılmış və 2023-cü ilin mayında Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19-un qlobal səhiyyə üçün fəvqəladə vəziyyət statusunun bitdiyini elan etmişdir.

Rusiya-Ukrayna müharibəsinin təsiri: 24 fevral 2022-ci il tarixində Rusiyanın Ukraynaya müdaxiləsi ilə Şərqi Avropada geosiyasi vəziyyət gərginləşmişdir. Bu münaqişə iqtisadi və qlobal maliyyə bazarlarına getdikcə daha çox təsir etmiş və inflyasiyanın artması və qlobal təchizat zəncirinin pozulması kimi problemlər daxil olmaqla, davam edən iqtisadi çətinliyi daha da kəskinləşdirmişdir. Mövcud iqtisadi vəziyyətin uzunmüddətli təsirini qabaqcadan proqnozlaşdırmaq çətin olduğuna görə rəhbərliyin iqtisadi mühitlə bağlı cari proqnozları və təxminləri faktiki nəticələrdən fərqli ola bilər. Buna baxmayaraq, belə münaqişə Fondun əməliyyatlarına hər hansı təsir göstərməmişdir.

2 Fondun fəaliyyət mühiti

Azərbaycan Respublikası. Fond əsasən Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərir. Bununla da, Fond Azərbaycanın inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas iqtisadi və maliyyə mühitinin təsirlərinə məruz qalır. Azərbaycan Respublikasında hüquqi, vergi və normativ bazanın təkmilləşdirilməsi davam etsə də, onların müddəalarının fərqli şərh olunması və tez-tez dəyişdirilməsi digər hüquqi və vergi məsələləri ilə birlikdə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən müəssisələrin müxtəlif çətinliklərlə üzləşməsinə səbəb olur.

2015-2016-cı illərdə Azərbaycan manatının dəyersizləşməsi biznes mühitində ciddi qeyri-müəyyənliklərə səbəb olmuş və hökumət son 5 ildə manatın məzənnəsinin sabit qalması üçün bütün lazımi tədbirləri həyata keçirmişdir. Nəticədə, dünya bazarında neft qiymətlərinin davamlı dəyişməsi yerli valyutaya təsir göstərməmiş və buna görə də biznes mühitində əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliklərə yol açmamışdır. Bundan əlavə, Qarabağda atəşkəs rejiminin davamlılığı, həmçinin işğaldan azad edilmiş ərazilərin inkişafı və bərpası istiqamətində investisiyaların cəlb edilməsi məqsədilə hökumətin həyata keçirdiyi bir sıra layihələr biznes mühitinin yaxşılaşmasına səbəb olmuşdur.

31 mart 2023-cü il tarixində "Fitch Ratings" beynəlxalq agentliyi Azərbaycanın xarici valyutada uzunmüddətli emitent defolt reytingini (EDR) müsbət proqnozla "BB+" səviyyəsində təsdiqləyib.

3 Əsas uçot siyasəti

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları. Hazırkı maliyyə hesabatları maliyyə alətlərini ilkin olaraq ədalətli dəyərle tanımaqla və FVTPL (ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərər hesabatına aid olunan) kateqoriyasında qiymətləndirilən maliyyə alətlərini yenidən qiymətləndirməklə, Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Bu maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot siyasəti başqa cür göstərilmədiyi hallarda, təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir.

Maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanması bəzi əhəmiyyətli uçot təxminlərinin istifadəsini tələb edir. Bundan əlavə, uçot siyasətini tətbiq edərkən rəhbərlik öz mülahizələrini irəli sürməlidir. Daha yüksək mülahizə tələb edən və ya mürəkkəb olan sahələr, həmçinin maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında uçot təxminləri və fərziyyələrin əhəmiyyətli olduğu sahələr Qeyd 4-də açıqlanır.

Xarici valyutanın çevrilməsi. Fondun əməliyyat valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Fondun əməliyyat və təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan manatıdır ("AZN"). Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Fondun təqdimat valyutası olan Azərbaycan manatı ilə təqdim olunur.

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

Əməliyyatlar və qalıqlar. Monetar aktivlər və öhdəliklər Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının ("Mərkəzi Bank") müvafiq hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq Fondun əməliyyat valyutasına çevrilir. Belə əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin Mərkəzi Bankın ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Fondun əməliyyat valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır. Borclar, eləcə də pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri ilə bağlı məzənnə fərqlərindən yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda "maliyyə gəlirləri və ya xərcləri" kimi təqdim edilir. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir. Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr, o cümlədən pay alətləri ədalətli dəyərini müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə təqdimat valyutasına çevrilir. Məzənnə dəyişikliklərinin xarici valyutada olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə təsiri ədalətli dəyər dəyişməsinə yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan rəsmi valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN və 1 Avro = 1.8114 AZN (31 dekabr 2021: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN və 1 Avro = 1.9265 AZN).

Əsas vəsaitlər. Əsas vəsaitlər hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, ilkin dəyərdə uçota alınır. Əsas vəsaitlərə gələcəkdə əsas vəsait kimi istifadə olunması nəzərdə tutulan başa çatdırılmamış tikililər daxildir.

Əsas vəsaitlər ilə bağlı sonrakı xərclər müvafiq olaraq aktivin balans dəyərində və ya ayrıca aktiv kimi yalnız o halda tanınır ki, həmin aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərənin Fonda daxil olması ehtimal edilsin və onun dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilsin. Kiçik həcmli təmir və gündəlik xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Əsas vəsaitlərin əsas hissələrinin və ya komponentlərinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əsas vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satış üzrə məsrəfləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Balans dəyəri bərpa edilə bilən dəyərə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə zərəri il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Aktivin istifadə dəyərini və ya satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə zərəri bərpa edilir.

Aktivlərin silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Amortizasiya. Torpaq və başa çatdırılmamış tikililər üçün amortizasiya hesablanır. Digər əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya düz xətt metoduna, yeni əsas vəsaitlərin təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

	<u>Faydalı istifadə müddəti</u>
Nəqliyyat vasitələri	10 il
Kompüter, mebel və digər avadanlıqlar	9 il

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Fond tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyərindədir. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Fondun qeyri-maddi aktivləri müəyyən edilmiş faydalı istifadə müddətinə malikdir və əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatı üzrə lisenziyalardan, həmçinin yeni alınmış avadanlıqlar üzrə şəbəkə idarəetmə proqram təminatlarından ibarətdir. Proqram təminatı üzrə əldə edilmiş lisenziyalar onların alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclər əsasında kapitallaşdırılır.

	<u>Faydalı istifadə müddəti</u>
Proqram təminatı və lisenziyalar	10 il

Qeyri-maddi aktivlər dəyərsizləşdikdə, onların balans dəyəri istifadə dəyəri və satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri arasında daha böyük olan dəyərə silinir.

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan və ya istifadəyə hazır olmayan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya hesablanmır və belə aktivlər hər il dəyərsizləşməyə görə təhlil edilir. Amortizasiya hesablanan əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər balans dəyərinin bərpa edilə bilmədiyini göstərən hadisə və ya şərait dəyişiklikləri baş verdikdə dəyərsizləşməyə görə təhlil edilir. Dəyərsizləşmə zərəri aktivin balans dəyərinin onun bərpa edilə bilən dəyərindən artıq olan məbləğdə tanınır. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun ədalətli dəyəri və satış üzrə məsrəfləri çıxılmaqla istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Dəyərsizləşməni müəyyən etmək üçün aktivlər əhəmiyyətli dərəcədə sərbəst pul vəsaitləri yaradan ən kiçik aktivlər (pul vəsaiti yaradan vahidlər) üzrə qruplaşdırılır. Qeyri-maliyyə aktivlərinin əvvəlki dövrlərdə dəyərsizləşməsinin bərpa olunma ehtimalı hər bir hesabat tarixində təhlil edilir.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövryyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqələrin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Əməliyyatın qiyməti haqqında bazar məlumatı olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modelindən, həmçinin bazar şərtləri ilə həyata keçirilən analoji əməliyyatlar haqqında məlumatlara və ya investisiya olunan müəssisələrin cari dəyərinə əsaslanan modellərdən istifadə edilir. Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstərilirdiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir).

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqədirdir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş dəyər əsas məbləğ üzrə ödənişlərin çıxılmasından və hesablanmış faizlərin əlavə edilməsindən, maliyyə aktivləri üçün isə gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatın çıxılmasından sonra maliyyə alətinin ilkin tanınma zamanı qeydə alınan dəyəridir. Hesablanmış faizlərə ilkin tanınma zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə ödənilməli məbləğ üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilmir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə alətinin gözlənilən ömrü və ya uyğun olan zaman daha qısa dövr ərzində hesablanmış gələcək pul ödənişləri və ya daxilolmalarını (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin ümumi balans dəyərinə qədər diskontlaşdırılan faiz dərəcəsidir.

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilən maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərle tanınır. Bütün digər maliyyə alətləri əməliyyat xərcləri də daxil olmaqla, ilkin olaraq ədalətli dəyərle tanınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı gəlir və ya zərər yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda qeydə alınır. Əməliyyat qiyməti eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər müşahidə oluna bilən cari bazar əməliyyatları və ya əsas məlumat kimi yalnız müşahidə edilə bilən bazarların məlumatlarını istifadə edən qiymətləndirmə modeli ilə sübut edilir. İlkin tanınmadan sonra amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən maliyyə aktivləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyat tanınır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi – qiymətləndirmə kateqoriyaları. Maliyyə aktivləri aşağıdakı kateqoriyalarda qiymətləndirilir: FVTPL, FVOCI və AC. Borc maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi aşağıdakılardan asılıdır: (i) müvafiq aktivlər portfelinin idarə olunması üçün Fondun biznes modeli və (ii) aktiv üzrə pul axınlarının xüsusiyyəti.

Fondun maliyyə aktivləri pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərindən və borc qiymətli kağızlara investisiyalardan ibarətdir. İlkin tanınmadan sonra Fondun maliyyə aktivləri amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülür.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: biznes model. Biznes model Fondun pul axınları əldə etməsi məqsədilə aktivlərin idarə edilməsi üçün istifadə etdiyi metodu əks etdirir və Fondun məqsədinin: (i) aktivlərdən yalnız müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi ("müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi üçün aktivin saxlanması") və ya (ii) müqavilədə nəzərdə tutulan və aktivlərin satışından yaranan pul axınlarının əldə edilməsi ("müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi və maliyyə aktivlərinin satılması üçün aktivlərin saxlanması") olub-olmadığını müəyyən edir. (i) və (ii) bəndlər tətbiq edilmədikdə, maliyyə aktivləri "digər" biznes modellərə aid edilir və FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilir.

Biznes model qiymətləndirmə tarixində mövcud olan portfel üzrə müəyyən edilmiş məqsədlərə nail olmaq üçün Fondun həyata keçirməyi planlaşdırdığı fəaliyyətə dair bütün müvafiq sübutlar əsasında aktivlər qrupu (portfel səviyyəsində) üçün müəyyən edilir. Biznes modelin müəyyən edilməsi zamanı Fondun nəzərə aldığı amillərə portfelin məqsədi və tərkibi, müvafiq aktivlər üzrə pul axınlarının əldə edilməsi ilə bağlı keçmiş təcrübə, risklərin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi üzrə yanaşmalar, aktivlər üzrə gəlirliliyin qiymətləndirilməsi üsulları və rəhbər işçilərə ödənişlərin sxemi daxildir. Fondun öz maliyyə aktivləri üçün biznes modellərin müəyyən edilməsi zamanı istifadə etdiyi əsas mülahizələr Qeyd 4-də göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: pul axınlarının xüsusiyyətləri. Biznes model müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi və ya müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi və maliyyə aktivlərinin satılması üçün aktivlərin saxlanılmasını nəzərdə tutduqda, Fond pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmadığını qiymətləndirir (SPPI təhlili). Belə bir qiymətləndirmə apararkən Fond müqavilə üzrə pul axınlarının əsas kredit razılaşmasının şərtlərinə uyğun olub-olmadığını, yeni faizlərə yalnız kredit riski üzrə ödənişlərin daxil olmasını, pulun zaman dəyərini, əsas kredit razılaşmasının digər risklərini və mənfəət marjasını nəzərə alır.

Müqavilə şərtləri əsas kredit sazişinin şərtlərinə uyğun olmayan riskə və ya dəyişkənliyə məruz qalmanı nəzərdə tutduqda, müvafiq maliyyə aktivləri FVTPL kateqoriyasında təsnifləşdirilir və qiymətləndirilir. SPPI təhlili aktivin ilkin tanınması zamanı həyata keçirilir və sonradan yenidən qiymətləndirilmir. Fondun öz maliyyə aktivləri üçün SPPI təhlili həyata keçirdiyi zaman istifadə etdiyi əsas mülahizələr Qeyd 4-də göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi. Maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə biznes model tam dəyişdirildikdə bütün maliyyə alətləri yenidən təsnifləşdirilir. Aktivlərin yenidən təsnifləşdirilməsi perspektiv qaydada – biznes modeldəki dəyişiklikdən sonrakı ilk hesabat dövrünün əvvəlindən tətbiq edilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi: gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyat. Fond amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən borc qiymətli kağızları üzrə gözlənilən kredit zərərlərini (GKZ) proqnozlar əsasında qiymətləndirir. Fond hər bir hesabat tarixində GKZ-ni qiymətləndirir və maliyyə aktivləri üzrə xalis dəyərsizləşmə zərərini tanıyır. GKZ-nin qiymətləndirilməsi aşağıdakıları özündə əks etdirir: (i) bir sıra mümkün nəticələrin qiymətləndirilməsi yolu ilə müəyyən edilmiş obyektiv və ehtimal ilə ölçülmüş məbləğ, (ii) pulun zaman dəyəri və (iii) hesabat tarixində keçmiş hadisələr, cari şərtlər və proqnozlaşdırılan gələcək iqtisadi vəziyyət haqqında artıq xərc çəkmədən və ya çalışmadan əldə edilə bilən əsaslandırılmış və təsdiqlənmiş məlumat.

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

Fond maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanaraq üç mərhələli dəyərşərtləşmə modeli tətbiq edir. İlkin tanınma zamanı dəyərşərtləşməmiş maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə təsnifləşdirilir. 1-ci Mərhələdə maliyyə aktivləri üzrə GKZ növbəti 12 ay ərzində və ya müqavilədə nəzərdə tutulan ödəniş tarixinə qədər (12 ay bitənə qədər) baş verə bilən defolt hadisələri nəticəsində yaranmış bütöv müddət üçün GKZ ("12 aylıq GKZ") məbləğində qiymətləndirilir. Fond ilkin tanınma vaxtından etibarən kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın baş verdiyini müəyyən edərsə, aktiv 2-ci Mərhələyə köçürülür və həmin aktiv üzrə GKZ bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri əsasında, yeni müqavilədə göstərilən ödəmə tarixinə qədər, lakin gözlənilən hər hansı qabaqcadan ödənişləri nəzərə almaqla ("bütöv müddət üçün GKZ") qiymətləndirilir. Kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın baş verməsinin Fond tərəfindən müəyyən edilməsi qaydası Qeyd 4-də təqdim edilir. Fond maliyyə aktivinin dəyərşərtləşməsinə müəyyən edərsə, aktiv 3-cü Mərhələyə köçürülür və həmin aktiv üzrə gözlənilən kredit zərərləri bütöv müddət üçün GKZ kimi qiymətləndirilir. GKZ-nin qiymətləndirilməsində istifadə edilən ilkin məlumatlar, fərziyyələr və hesablama üsulları haqqında məlumat, eləcə də Fond tərəfindən gələcək məlumatların GKZ modellərinə daxil edilməsi qaydası Qeyd 15-də göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin silinməsi. Maliyyə aktivlərini bərpa etmək üçün Fondun bütün praktiki imkanları tükəndikdə və Fond belə aktivlərin bərpasına dair gözləntilərin əsaslandırılmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tam və ya qismən silinir. Aktivlərin silinməsi tanınmanın dayandırılmasını əks etdirir. Fond müqaviləyə əsasən ödənilməli məbləğləri bərpa etməyə cəhd etdikdə, lakin həmin məbləğlərin bərpası ilə bağlı əsaslandırılmış gözləntiləri olmadıqda, barəsində hələ də məcburi bərpa tədbirləri görülməli maliyyə aktivlərini silə bilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Fond aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Fond maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Qarşı tərəf satışa məhdudiyyətlər qoymadan aktiv tam olaraq əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq imkanına malik olmadıqda nəzarəti özündə saxlayır.

Nəzarət qarşı tərəfin satışa əlavə məhdudiyyətlər qoymadan aktiv tam olaraq əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq imkanına malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Borc qiymətli kağızlara investisiyalar. Borc qiymətli kağızlara investisiyalar Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin istiqrazlarına investisiya qoyuluşundan ibarətdir. Borc qiymətli kağızlara investisiyalar əməliyyat xərcləri çıxılmaqla, ilkin olaraq ədalətli dəyərle və aşağıdakı səbəblərə görə sonradan amortizasiya olunmuş dəyərle tanınır: (i) müqavilə üzrə pul axınlarını əldə etmək məqsədilə saxlanılır və həmin pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarətdir, və (ii) FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilmir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə nağd pul, tələb edilənədək depozitlər və ilkin ödəmə müddəti üç ay və ya daha az olan digər qısamüddətli və yüksək likvidli investisiyalar daxildir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakı səbəblərə görə amortizasiya olunmuş dəyərle qeydə alınır: (i) müqavilə üzrə pul axınlarını əldə etmək məqsədilə saxlanılır və həmin pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarətdir, və (ii) FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilmir. İstifadəsi məhdudlaşdırılmış qalıqlar pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın tərtib edilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir.

Mənfəət vergisi. Hazırkı maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq əks etdirilir. Mənfəət vergisi xərci və ya krediti cari və texirə salınmış mənfəət vergisindən ibarət olub, il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Lakin, həmin və ya başqa dövrdə sair məcmu gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan əməliyyatlara aid olan vergilər sair məcmu gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Cari vergilər cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya vergi orqanları tərəfindən geri qaytarılacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa bütün digər vergilər ümumi, inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkən uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətdə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkən qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanır (müəssisələrin birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri müvəqqəti fərqlərin geri qaytarılması, kifayət qədər vergi tutulan gələcək gəlirlərin yaranması və bu gəlirlər üzrə çıxılmaların istifadə edilməsi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır.

Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri cari vergi aktivləri və vergi öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hüquq mövcud olduqda, eləcə də təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri vergiyə cəlb edilən eyni və ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən eyni vergi orqanına ödənilmiş vergiyə aid olduqda və bu zaman hesablaşmaları əvəzləşdirmə yolu ilə aparmaq niyyəti mövcud olduğu halda əvəzləşdirilə bilər.

Mal-material ehtiyatları. Mal-material ehtiyatları maya dəyəri ilə xalis satış dəyərindən ən aşağı olan dəyərlə qeydə alınır. Mal-material ehtiyatlarının maya dəyəri FIFO metodu (ilk mədaxil ilk məxaric) ilə müəyyən edilir. Mümkün xalis satış dəyəri işin başa çatdırılma və satış xərcləri çıxılmaqla, fəaliyyətin adi gedişində təxmin edilən satış qiymətidir.

İlanə edilmiş aktivlər. İlanə edilmiş aktivlər maya dəyəri ilə xalis satış dəyərindən ən aşağı olan dəyərlə qeydə alınır. İlanə edilmiş aktivlərin ümumi dəyəri sıfıra bərabər olduğuna görə onlar ilkən tanınma zamanı ədalətli dəyərlə, yeni satışdan gözlənilən gəlirlərdən satış üzrə gözlənilən xərclər çıxılmaqla qiymətləndirilir.

Avans ödənişləri. Avans ödənişləri ehtiyac yarandıqda dəyersizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, maya dəyərində qeydə alınır. Avans ödənişi üzrə mal və xidmətlərin bir ildən sonra əldə edilməsi nəzərdə tutulduqda, yaxud bu ödəniş ilkən uçot zamanı uzunmüddətli aktiv kimi təsnifləşdiriləcək aktivə aid olduqda uzunmüddətli aktiv kimi təsnifləşdirilir. Aktiv əldə etmək üçün avans ödənişləri Fond bu aktiv üzərində nəzarəti əldə etdikdə və həmin aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərənin Fonda daxil olacağı ehtimal edildikdə aktivin qalıq dəyərində köçürülür. Digər avans ödənişləri bu ödənişlərin aid olduğu mal və xidmətlər əldə edildikdə mənfəət və ya zərəre silinir. Əgər avans ödənişinin aid olduğu aktivlər, mallar, yaxud xidmətlərin əldə edilməməsi gözlənilirsə, həmin avans ödənişinin qalıq dəyəri müvafiq şəkildə balansdan silinir və il üzrə mənfəət və ya zərərdə dəyersizləşmə üzrə ehtiyat tanınır.

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar. Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddətə və ya məbləğə malik olan qeyri-maliyyə öhdəlikləri daxildir. Fond keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, həmin öhdəliklərin icrası üçün Fond tərəfindən iqtisadi səmərə yaradan resursların istifadə ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ölçülə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır. Ehtiyatlar vergidən əvvəlki faiz dərəcəsindən istifadə etməklə, öhdəliyin icrası üçün zəruri olan xərclərin cari dəyəri ilə qiymətləndirilir. Vergidən əvvəlki faiz dərəcəsi pulun zaman dəyəri üzrə cari bazar qiymətləndirmələrini və həmin öhdəliklə bağlı riskləri əks etdirir. Zamanın keçməsi ilə əlaqədar ehtiyat üzrə artım faiz xərci kimi tanınır.

İanələrdən gəlirlər. Fondun gəlirləri hüquqi və fiziki şəxslərin ianələri hesabına formalaşır. Bu ianələr Fondun hesablarına daxil olan anda gəlir kimi tanınır.

Faiz gəlirləri. Faiz gəlirləri effektiv faiz metoduna əsasən bütün borc alətləri üçün hesablama üsulu ilə qeydə alınır. Bu metoda əsasən faiz gəlirlərinə müqavilə tərəfləri arasında alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyersizləşmiş maliyyə aktivləri üçün effektiv faiz dərəcəsi gələcək pul axınlarını (ilkən gözlənilən kredit zərərləri daxil olmaqla) ilkən tanınma zamanı ədalətli dəyərə (adətən alış qiymətinə uyğun) diskontlaşdırılan dərəcədir. Nəticədə, kredit riski nəzərə alınmaqla, effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş edilir.

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

Faiz gəlirləri aşağıdakılar istisna olmaqla, maliyyə aktivlərinin ümumi balans dəyərində effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə hesablanır: (i) dəyersizləşmiş maliyyə aktivləri (3-cü Mərhələ). Belə aktivlər üzrə faiz gəlirini hesablayarkən GKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aktivin amortizasiya olunmuş dəyərində effektiv faiz dərəcəsi tətbiq edilir və (ii) alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyersizləşmiş maliyyə aktivləri. Bu aktivlər üzrə faiz gəlirini hesablayarkən aktivin amortizasiya olunmuş dəyərində kredit riskinə uyğun düzəliş edilmiş ilkin effektiv faiz dərəcəsi tətbiq edilir.

4 Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr

Fond maliyyə hesabatlarında tanınan məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində növbəti maliyyə ili ərzində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar ehtimallar və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin tanınması. Fond öz fəaliyyəti zamanı əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. MHBS 9-a uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərle tanınmalıdır. Lakin həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə, belə əməliyyatlar üçün aktiv bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların şərtləri haqqında məlumat Qeyd 7-də açıqlanır.

GKZ-nin qiymətləndirilməsi. GKZ-nin qiymətləndirilməsi müvafiq metodologiya, modellər və ilkin məlumatlardan istifadə etməklə aparılan əhəmiyyətli hesablamadır. GKZ-nin qiymətləndirilməsi metodologiyası haqqında ətraflı məlumat Qeyd 15-də açıqlanır. Aşağıdakı komponentlər kredit zərərləri üzrə ehtiyata əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir: defolt, kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması (SICR), defolt ehtimalı (PD), defolta məruz qalan dəyər (EAD), defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD), eləcə də makroiqtisadi ssenarilər. Fond GKZ üzrə təxminlər və faktiki kredit zərərləri arasındakı fərqlərin azaldılması məqsədilə modelləri və modellər üzrə məlumatları müntəzəm olaraq təhlil edir və təsdiqləyir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə PD və LGD təxminlərinin 10% artması və ya azalması GKZ üzrə ümumi ehtiyatların 1,193,056 AZN (2021: 2,180,086 AZN) daha çox və ya az olmasına gətirib çıxarardı.

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması. Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması ilə bağlı qiymətləndirmə aparmaq üçün Fond hesabat və ilkin tanınma tarixlərinə maliyyə aktivləri üzrə hesablanmış müvafiq defolt risklərini müqayisə edir. Qiymətləndirmə zamanı hesabat tarixinə kredit riskinin müəyyən səviyyəsi deyil, kredit riskinin nisbətən artması nəzərdən keçirilir. Fond əldə olunması əlavə xərc tələb etməyən dəstəkləyici və əsaslandırılmış məlumatları, o cümlədən borcalanların davranış aspektləri daxil olmaqla, bir sıra amilləri nəzərə alır. Fond defolt anına qədər kredit riskinin artması ilə bağlı davranış əlamətlərini müəyyən müəyyən edir və müvafiq gələcək proqnoz məlumatlarını kredit riskinin qiymətləndirilməsində istifadə edir.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi. Maliyyə aktivləri biznes model əsasında təsnifləşdirilir. Biznes modeli qiymətləndirərkən rəhbərlik birləşmə səviyyəsini və maliyyə alətləri üzrə portfelleri müəyyən etmək üçün mülahizələrdən istifadə etmişdir. Satış əməliyyatlarını qiymətləndirərkən Fond onların əvvəlki dövrlərdə baş vermə tezliyini, müddətini və dəyərini, satış səbəblərini və gələcək satışlar ilə bağlı gözləntiləri nəzərə alır. Kredit keyfiyyətinin pisləşməsinə görə potensial zərərlərin azaldılmasına yönəldilmiş satış əməliyyatları "pul axınlarının əldə edilməsi" biznes modelinə uyğun hesab edilir. Kredit riskinin idarə olunması tədbirləri ilə bağlı olmayan ödəmə müddətinə qədər həyata keçirilən digər satışlar da nadir hallarda baş verməsi və dəyərini ayrılıqda və ya məcmu olaraq əhəmiyyətli olmaması şərtlə, "pul axınlarının əldə edilməsi" biznes modelinə uyğun hesab edilir. Fond satış əməliyyatlarının əhəmiyyətini satışların həcmi ilə portfelin orta müddəti ərzində biznes modeli qiymətləndirilən portfelin dəyərini müqayisə etməklə qiymətləndirir.

4 Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Bundan əlavə, yalnız "stress" ssenarilərdə və ya Fondun nəzarətində olmayan, təkrar baş verməyən və Fond tərəfindən proqnozlaşdırıla bilməyən ayrıca hadisə ilə bağlı gözlənilən maliyyə aktivlərinin satışı biznes modelin məqsədi ilə əlaqəli olmayan satış əməliyyatı hesab olunur və müvafiq maliyyə aktivlərinin təsnifatına təsir göstərmir.

"Pul axınlarının əldə edilməsi və satılması" biznes modelində aktivlərin pul axınlarının əldə edilməsi üçün saxlanması nəzərdə tutulsa da, aktivlərin biznes modelin məqsədlərinə (likvidlik ehtiyaclarının idarə olunması, müəyyən faiz gəlirlərinin əldə edilməsi və ya maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivlərin maliyyələşdirdiyi öhdəliklərin müddəti ilə uyğunlaşdırılması) nail olmaq üçün satışı onun tərkib hissəsi hesab edilir.

Digər kateqoriyaya əsasən satış vasitəsilə mənfəət əldə etmək üçün pul axınlarının reallaşdırılması məqsədilə idarə olunan maliyyə aktivləri üzrə portfeller daxildir. Bu biznes model adətən müqavilədə nəzərdə tutulan pul axınlarının əldə edilməsi ilə əlaqəlidir.

Pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişləri ("SPPI") meyarına uyğunluğunun qiymətləndirilməsi. Maliyyə aktivləri üzrə pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğunluğunu müəyyən etmək üçün mülahizələrin irəli sürülməsi tələb edilir. Pulun zaman dəyəri elementi aşağıdakı hallarda dəyişdirilə bilər, məsələn, müqavilə üzrə faiz dərəcəsi müəmmadi olaraq dəyişildikdə, lakin bu dəyişikliyin müddəti borc aləti üzrə faiz dərəcəsinin qüvvədə olduğu müddətə uyğun gəlmədikdə (məsələn, kredit üç aylıq banklararası faiz dərəcəsinə əsaslanır, lakin həmin faiz dərəcəsi hər ay dəyişdirilir). Pulun zaman dəyərinin dəyişdirilməsi effekti hər bir dövrdə və məcmu olaraq maliyyə alətinin istifadə müddəti ərzində müvafiq alət üzrə pul axınlarını yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun olan pul axınlarından ibarət baza borc aləti ilə müqayisə etməklə qiymətləndirilmişdir. Qiymətləndirmə maliyyə bazarlarında baş verə bilən əsaslandırılmış mümkün maliyyə stress-ssenariləri daxil olmaqla, bütün əsaslandırılmış mümkün ssenarilər üçün həyata keçirilmişdir. Ssenaridə nəzərdə tutulan pul axınları bazadan əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndikdə, qiymətləndirilən alət üzrə pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun gəlmir və maliyyə aləti sonradan FVTPL kateqoriyasında qeydə alınır.

Fond müqavilə üzrə pul axınlarının müddətini və ya məbləğini dəyişən müqavilə şərtlərini müəyyən etmiş və nəzərdən keçirmişdir. Pul axınları o halda yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun hesab edilir ki, kreditin şərtlərinə görə onu vaxtından əvvəl ödəmək mümkün olsun, vaxtından əvvəl ödənilən məbləğ əsas borcu və hesablanmış faizləri, eləcə də müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verilməsinə görə əsaslandırılmış əlavə kompensasiyanı özündə əks etdirsin. Aktiv üzrə əsas məbləğ əsas borc üzrə sonrakı ödənişlər (yeni, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə müəyyən edilmiş faizsiz ödənişləri) çıxılmaqla, ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərə bərabərdir. Bu qaydada istisna hal olaraq standart, həmçinin qabaqcadan ödəniş elementlərinə malik olan alətlərə yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun olmaq üçün aşağıdakı şərtlərə cavab verməyə imkan yaradır: (i) aktiv mükafat və ya güzəştə verildikdə (ii) qabaqcadan ödəniş məbləği müqavilə üzrə nominal dəyərdən və hesablanmış faizlərdən, eləcə də müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verilməsinə görə əsaslandırılmış əlavə kompensasiyadan ibarət olduqda və (ii) ilkin tanınma zamanı vaxtından əvvəl ödəniş elementinin ədalətli dəyəri əhəmiyyətsiz olduqda. Fondun bütün maliyyə aktivləri SPPI təhlilini keçmişdir.

5 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi

Aşağıdakı yenidən işlənmiş standartlar 1 yanvar 2022-ci il tarixindən qüvvəyə minmiş, lakin Fonda əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir:

- MUBS 16, MUBS 37 və MHBS 3 ilə bağlı məhdud məzmunlu dəyişikliklər – "Təyinatlı istifadədən əvvəl əldə edilən gəlirlər", "Yükü müqavilələr - müqavilənin icrası ilə bağlı xərclər", "Konseptual Əsaslara İstinad" və MHBS 1, MHBS 9, MHBS 16 və MUBS 41-ə dəyişikliklər – 2018-2020-ci illər üzrə MHBS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (14 may 2020-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2022-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

6 Yeni uçot qaydaları

1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün məcburi xarakter daşıyan və Fond tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

- MUBS 12-yə dəyişiklik - Vahid əməliyyatdan yaranan aktiv və öhdəliklərə aid təxirə salınmış vergilər (7 may 2021-ci ildə dərc edilib və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- MUBS 1-ə dəyişikliklər – Öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi (ilkin olaraq 23 yanvar 2020-ci ildə dərc olunub və sonradan 15 iyul 2020-ci il və 31 oktyabr 2022-ci il tarixlərində dəyişikliklər edilib, yekun olaraq 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- MUBS 1 və MHBS-in tətbiqi üzrə 2 nömrəli praktiki tövsiyələrə dəyişikliklər: Uçot siyasəti haqqında açıqlamalar (12 fevral 2021-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- MHBS 17 "Sığorta müqavilələri" (18 may 2017-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir, qüvvəyə minmə tarixi sonradan aşağıda göstəriləni kimi MHBS 17-yə Dəyişikliklər ilə əlaqədar 1 yanvar 2023-cü il tarixinə dəyişdirilmişdir).
- MHBS 17 və MHBS 4-ə dəyişikliklər (25 iyun 2020-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- MHBS 17-yə dəyişikliklər – MHBS 17-nin tətbiqi zamanı sığortaçılar üçün keçid imkanı (9 dekabr 2021-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- MHBS 16-ya ("İcarələr") dəyişikliklər - Satış və geriye icarə öhdəliyi (22 sentyabr 2022-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- MUBS 8-ə dəyişikliklər: Uçot təxminlərinin müəyyən edilməsi (12 fevral 2021-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Hazırda Fond yuxarıda qeyd edilən dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda, yeni standartlar və şərhlərin Fondun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar ümumi nəzarət altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət etmək imkanına malik olsun və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı məsələlərə dair qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin və ya ona birgə nəzarət etsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən iqtisadi mahiyyətin hüquqi formadan üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

Bütün dövlət müəssisələri Fond ilə ümumi nəzarətdə olan müəssisələr hesab olunur. Həmin müəssisələrlə əməliyyatlar aşağıda əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar kimi təqdim olunur:

31 dekabr 2022 və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2022	2021
	Dövlət və dövlət mülkiyyətində olan müəssisələr	Dövlət və dövlət mülkiyyətində olan müəssisələr
Borc qiymətli kağızlara investisiyaların ümumi məbləği	664,893,873	317,640,808
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ümumi məbləği	568,450,037	584,155,588
Kredit zərərləri üçün ehtiyat	(6,643,461)	(10,348,172)

7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar (davamı)

31 dekabr 2022 və 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan illər üzrə əlaqəli tərəflərə əməliyyatlardan yaranan gəlir və xərclər aşağıda göstərilir:

	2022	2021
	Dövlət və dövlət mülkiyyətində olan müəssisələr	Dövlət və dövlət mülkiyyətində olan müəssisələr
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>		
İlanlardan gəlirlər	1,723,009	2,543,509
Borc qiymətli kağızlar üzrə faiz gəlirləri	34,454,187	9,198,829
Maliyyə aktivləri üzrə xalis dəyərsizləşmə gəliri/(zərəri)	3,704,706	(10,348,172)

Əsas idarəedici heyətə ödənişlər. Əsas idarəedici heyət İdarə Heyətinin sədri ilə təmsil olunur. İdarə Heyətinin sədri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq əmək haqqı almaq hüququna malikdir. 2022-ci il ərzində əsas idarəedici heyətə ödənişlər 41,343 AZN (2021: 33,230 AZN) təşkil etmişdir.

8 Borc qiymətli kağızlara investisiyalar

31 dekabr 2022 və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə borc qiymətli kağızlarına investisiyalarının qiymətləndirmə kateqoriyaları və növləri üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2022	2021
	Amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülən borc qiymətli kağızlar	Amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülən borc qiymətli kağızlar
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>		
Maliyyə Nazirliyinin dövlət istiqrazları	664,893,873	317,640,808
Cəmi borc qiymətli kağızlara investisiyalar (ümumi balans dəyəri)	664,893,873	317,640,808
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(2,253,694)	(833,484)
Cəmi 31 dekabr tarixinə borc qiymətli kağızlara investisiyalar (balans dəyəri)	662,640,179	316,807,324

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2022 və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə kredit riski səviyyələri əsasında amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülən borc qiymətli kağızların kredit keyfiyyətinə görə təhlili, eləcə də GKZ-nin qiymətləndirilməsi məqsədilə onların mərhələ üzrə açıqlanması göstərilir. Fond tərəfindən istifadə edilən kredit riskinin təsnifatı sistemi və GKZ-nin qiymətləndirilməsi yanaşması, o cümlədən amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülən borc qiymətli kağızlara tətbiq edilən defolt və SICR anlayışları haqqında məlumat üçün Qeyd 15-ə baxın. 31 dekabr 2022 və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülən borc qiymətli kağızların balans dəyəri bu aktivlər üzrə Fondun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum həddini əks etdirir:

8 Borc qiymətli kağızlara investisiyalar (davamı)

	2022	2021
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>		
Azərbaycanın dövlət istiqrazları - BB+	664,893,873	317,640,808
Ümumi balans dəyəri	664,893,873	317,640,808
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(2,253,694)	(833,484)
Balans dəyəri	662,640,179	316,807,324

Bu istiqrazlar Azərbaycan manatı ilə emissiya olunur və dövlət zəmanəti ilə təmin edilir.

2022-ci ildə kredit zərərləri üzrə ehtiyatda və amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən istiqrazların ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıda göstərilir:

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
Azərbaycanın dövlət istiqrazları 31 dekabr 2021-ci il tarixinə	(833,484)	(833,484)	317,640,808	317,640,808
Yeni yaranmış və ya alınmış	(1,251,912)	(1,251,912)	376,323,672	376,323,672
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	66,695	66,695	(32,822,000)	(32,822,000)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(13,121)	(13,121)	3,751,393	3,751,393
Digər dəyişikliklər	(221,872)	(221,872)	-	-
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	(2,253,694)	(2,253,694)	664,893,873	664,893,873

2021-ci ildə kredit zərərləri üzrə ehtiyatda və amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən istiqrazların ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıda göstərilir:

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
Azərbaycanın dövlət istiqrazları 1 yanvar 2021-ci il tarixinə	-	-	-	-
Yeni yaranmış və ya alınmış	(825,707)	(825,707)	314,676,929	314,676,929
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(7,777)	(7,777)	2,963,879	2,963,879
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	(833,484)	(833,484)	317,640,808	317,640,808

9 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2022	2021
Banklardakı cari hesab qalıqları	575,550,922	582,680,344
Çıxılsın: Dəyersizləşmə zərəri üzrə ehtiyat	(4,464,123)	(9,517,842)
31 dekabr tarixinə cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	571,086,799	573,162,502

"Standard and Poor's" agentliyinin reytinglərinə əsasən pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2022 Banklardakı cari hesab qalıqları	2021 Banklardakı cari hesab qalıqları
BB-	569,158,463	198,100
B+	6,392,459	164,953
B	-	582,317,291
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (ehtiyat ayırmalarından əvvəl)	575,550,922	582,680,344

Fond GKZ-nin qiymətləndirilməsi üçün MHBS 9-da nəzərdə tutulan sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq edir. Bu yanaşma, bütün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üçün bütöv müddət üzrə GKZ ehtiyatının istifadəsini nəzərdə tutur.

GKZ-nin qiymətləndirilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə qalıqlar 1-ci Mərhələyə aid edilmişdir və Fond pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə 4,464,123 AZN (2021: 9,517,842 AZN) məbləğində zərər üçün ehtiyat tanımışdır. GKZ qalığının əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin 98.8% hissəsinin saxlanıldığı ABB-nin kredit reytinginə (B səviyyəsindən BB-səviyyəsinə qədər) yüksəldilməsi ilə əlaqədardır.

10 İanələrdən gəlirlər

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2022	2021
İanələr	314,519,877	892,206,306
Cəmi ianələrdən gəlirlər	314,519,877	892,206,306

Fond, Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpası və yenidən qurulması istiqamətində öz vəzifələrini yerinə yetirərək sərmayələrin cəlb edilməsi məqsədilə beynəlxalq və qeyri-hökumət təşkilatları ilə, habelə fiziki şəxslərlə qarşılıqlı əlaqədə fəaliyyət göstərir. İanələr Fondun hesablarına daxil olan anda gəlir kimi tanınır.

11 Maliyyə gəlirləri

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2022	2021
Borc qiymətli kağızlara investisiyalar üzrə faiz gəlirləri	34,454,187	9,198,829
Cəmi maliyyə gəlirləri	34,454,187	9,198,829

12 Ümumi, inzibati və sair əməliyyat xərcləri

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2022	2021
Qarabağda bərpa işləri ilə bağlı layihə xərcləri	1,420,666	3,920
İşçi heyəti üzrə xərclər	651,363	245,930
İcarə xərcləri	197,748	48,415
Donorlarla tədbirlərin təşkili	130,058	28,667
Qiymətli kağızların alınması üçün xidmət haqqı	122,790	102,398
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	42,848	11,901
Təmir və texniki xidmət xərcləri	2,322	33,650
Sair xərclər	169,215	58,384
Cəmi ümumi, inzibati və sair əməliyyat xərcləri	2,737,010	533,265

13 Mənfəət vergisi**(a) Mənfəət vergisi xərcinin komponentləri**

Mənfəət və ya zərərde tanınmış mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2022	2021
Cari vergilər	6,795,913	1,728,715
Təxirə salınmış vergilər	-	-
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	6,795,913	1,728,715

(b) Mənfəət vergisi xərci ilə mənfəət və ya zərərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müvafiq vergi dərəcəsinə olan hasilinin üzleşdirilməsi

2022 və 2021-ci illər ərzində Fonda tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% təşkil etmişdir. Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzleşdirilməsi aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2022	2021
Vergidən əvvəlki mənfəət	349,612,217	890,071,844
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20% dərəcə ilə hesablanmalı olan vergi xərci:	69,922,443	178,014,369
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclərin və ya vergiyə cəlb edilməyən gəlirlərin vergi effekti:		
- Vergidən azad olunan gəlirlər	(62,903,975)	(178,441,261)
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	504,147	85,342
- Tanınmayan potensial təxirə salınmış vergi aktivləri	(726,702)	2,070,265
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	6,795,913	1,728,715

31 dekabr 2022-ci il tarixinə tanınmayan potensial təxirə salınmış vergi aktivlərinə maliyyə aktivləri üzrə 3,633,509 AZN məbləğində xalis bərpa edilmiş GKZ məbləği daxildir. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə tanınmayan potensial təxirə salınmış vergi aktivlərinə maliyyə aktivləri üzrə 10,351,326 AZN məbləğində xalis dəyərşərtləşmə zərəri daxildir.

(c) Müvəqqəti fərqlərin növləri üzrə təxirə salınmış vergilərin təhlili

2022-ci il ərzində Fondun gəlirlərinin təxminən 90%-i vergidən azad edilmiş ianələrdən formalaşır. Beləliklə, vergidən azad olunan əməliyyatlar hesabına formalaşmış balans maddəsi, təxirə salınmış vergi ilə nəticələnən hər hansı müvəqqəti fərq yaratmır.

14 Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

Məhkəmə prosesləri. Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Fonda qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, Fondun rəhbərliyi öz təxminlərinə və daxili peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir. O cümlədən müvafiq olaraq hazırki maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

15 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Fond daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə riskləri, əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinə bazar riski (o cümlədən valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və digər qiymət riskləri), kredit riski və likvidlik riski daxildir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin əsas funksiyası risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Maliyyə aləti ilə əməliyyat aparan bir tərəfin müqavilə öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurularsa, Fond kredit riskinə məruz qalır.

Kredit riski Fondun investisiya qiymətli kağızları, eləcə də qarşı tərəflərlə aparılan digər əməliyyatlar ilə əlaqədar yaranır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır. Fondun məruz qaldığı kredit riskinin maksimal səviyyəsi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyərində əks etdirilir.

Kredit riskinin idarə edilməsi. Kredit riski Fondun fəaliyyəti üçün yeganə əhəmiyyətli riskdir. Buna görə, rəhbərlik kredit riskinin idarə edilməsinə xüsusi diqqət yetirir.

Fondun kredit riski üzrə konsentrasiyalara məruz qalan maliyyə alətləri əsasən pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və dövlət istiqrazlarına investisiyalardan ibarətdir:

Azərbaycan manatı ilə	Qeyd	2022	2021
Borc qiymətli kağızlara investisiyalar	8	662,640,179	316,807,324
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	571,086,799	573,162,502
Cəmi balans üzrə risklər		1,233,726,978	889,969,826
Cəmi kredit risklərinin maksimum səviyyəsi		1,233,726,978	889,969,826

Kənar reytinglər əsasında GKZ-nin qiymətləndirilmə prinsipləri. Bezi maliyyə alətlərində müvafiq reyting agentlikləri tərəfindən dərc edilmiş defolt və vəsaitlərin bərpası statistikası əsasında PD və LGD kimi kredit riski parametrlərinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan kənar kredit riski reytingləri mövcuddur. Bu yanaşma, Fond tərəfindən pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və dövlət istiqrazları üzrə qalıqlara tətbiq edilir.

Defolt ehtimalı (PD). PD, müəyyən müddət ərzində defoltun baş vermə ehtimalının qiymətləndirilməsidir. Hər bir maliyyə aktiv üzrə hesablanmış bütöv müddət üçün PD əyrisi portfelin müddətindən, reytingindən və seqmentindən asılıdır. 12-aylıq defolt ehtimalı bütöv müddət üçün PD əyrisinin bir hissəsi kimi hesablanır. Fond, pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və dövlət istiqrazları üzrə bütöv müddət üçün PD-nin hesablanması zamanı miqrasiya matrislərindən istifadə edir.

Defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD). LGD, defolt baş verdiyi zaman yaranan zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə üzrə ödənilməli gələcək pul axınları ilə kreditörün gözlənilən pul axınları arasındakı fərqə əsaslanır. Adətən bu göstərici ümumi balans dəyərinin faiz nisbəti kimi ifadə edilir. Gözlənilən zərərlər hesabat dövrünün sonunda cari dəyərə diskontlaşdırılır. LGD defolt hadisəsinin baş verməsindən sonra gözlənilən ödənişlərə təsir edən amillərə əsasən müəyyən edilir. LGD-nin hesablanması ödənişlərin statistikasına əsasən hesablanır.

(i) Borc qiymətli kağızlara investisiyalar. Fondun borc qiymətli kağızlara investisiyası əsasən dövlət istiqrazlarına investisiyadan ibarətdir.

Fond GKZ-nin qiymətləndirilməsi üçün MHBS 9-da nəzərdə tutulan fərdi yanaşma tətbiq etmişdir. Bu yanaşma bütöv müddət üçün GKZ ehtiyatının istifadəsini nəzərdə tutur.

15 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Hazırkı maliyyə hesabatlarında tanınmış GKZ səviyyəsi ilkin tanınmadan sonra borcalanların kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsindən asılıdır. Bu yanaşma GKZ-nin qiymətləndirilməsi üçün üç mərhələli modelə əsaslanır. İlkin tanınma zamanı dəyersizləşməmiş və həmin vaxtdan kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmamış maliyyə aktivləri üzrə 12 aylıq GKZ əsasında dəyersizləşmə ehtiyatı tanınır (1-ci Mərhələ).

2022-ci ilin sonuna kredit zərərləri üzrə ehtiyat və amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülən borc qiymətli kağızların ümumi balans dəyəri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Borc qiymətli kağızlara investisiyalar	S&P reytingləri	Müvafiq PD intervalı	Ümumi dəyər	GKZ üzrə ehtiyat məbləği
Dövlət istiqrazları	- BB+	0,01% - 0,5%	664,893,873	(2,253,694)
Cəmi			664,893,873	(2,253,694)

2021-ci ilin sonuna kredit zərərləri üzrə ehtiyat və amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülən borc qiymətli kağızların ümumi balans dəyəri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Borc qiymətli kağızlara investisiyalar	S&P reytingləri	Müvafiq PD intervalı	Ümumi dəyər	GKZ üzrə ehtiyat məbləği
Dövlət istiqrazları	- BB+	0,01% - 0,5%	317,640,808	(833,484)
Cəmi			317,640,808	(833,484)

(ii) **Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri.** Fond pul vəsaitlərini Azərbaycan Respublikasının tanınmış maliyyə təşkilatlarında saxlayır. Fond həmin maliyyə təşkilatlarının statusuna mütəmadi olaraq nəzarət edir.

Kredit riskinin təsnifatı sistemi. Kredit riskinin qiymətləndirilməsi və kredit riskinin səviyyəsinə görə maliyyə alətlərinin təsnifləşdirilməsi məqsədilə Fond beynəlxalq reyting agentliklərinin (Standard & Poor's - "S&P", Fitch, Moody's) müəyyən etdiyi risklərin təsnifatı dərəcələrindən istifadə edir.

2022-ci il üçün xarici kredit reytinglərinin PD intervallarına görə müəyyən edilmiş vahid şkala üzrə uzlaşdırılması aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

S&P reytingləri	Müvafiq PD intervalı	Ümumi dəyər	GKZ üzrə ehtiyat məbləği
- BB-	0,51% – 3%	569,158,463	(4,395,238)
- B+	0,51% – 3%	6,392,459	(68,885)
- B	3% – 10%	-	-
Cəmi		575,550,922	(4,464,123)

2021-ci il üçün xarici kredit reytinglərinin PD intervallarına görə müəyyən edilmiş vahid şkala üzrə uzlaşdırılması aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

S&P reytingləri	Müvafiq PD intervalı	Ümumi dəyəri	GKZ üzrə ehtiyat məbləği
- BB-	0,51% – 3%	198,100	(1,401)
- B+	0,51% – 3%	164,953	(1,758)
- B	3% – 10%	582,317,291	(9,514,683)
Cəmi		582,680,344	(9,517,842)

15 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riskləri üzrə konsentrasiya. Fond kredit riski üzrə konsentrasiyaya məruz qalır. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə Fondun pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin 98.8%-i "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-də, borc qiymətli kağızlara investisiyalarının 100%-i isə Azərbaycan Respublikasının Milli Depozit Mərkəzində saxlanılır.

Bazar riski. Fond bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riskləri bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) xarici valyuta və (b) faiz hesablanan aktiv və öhdəliklər üzrə açıq mövqələr ilə əlaqədar yaranır.

Xarici valyuta riski. Rəhbərlik xarici valyuta riski ilə əlaqədar hər bir valyuta və ümumilikdə risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir. Bu limitlərə hər ay nəzarət edilir. Hesabat dövrünün sonuna Fondun məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks olunur:

Azərbaycan manatı ilə	31 dekabr 2022			31 dekabr 2021		
	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe
AZN	1,073,669,604	28	1,073,669,576	741,049,474	112	741,049,362
Avro	8,088,353	-	8,088,353	6,632,155	-	6,632,155
ABŞ dolları	151,969,021	-	151,969,021	142,288,197	-	142,288,197
Cəmi	1,233,726,978	28	1,233,726,950	889,969,826	112	889,969,714

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərtlə, hesabat dövrünün sonuna Fondun əməliyyat valyutasına tətbiq edilən valyuta məzənnələrindəki mümkün dəyişikliklərin mənfəət və ya zərərə, eləcə də kapitalla təsiri aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

Azərbaycan manatı ilə	31 dekabr 2022		31 dekabr 2021	
	Mənfəət və ya zərərə təsir	Kapitalla təsir	Mənfəət və ya zərərə təsir	Kapitalla təsir
ABŞ dollarının 20% möhkəmlənməsi	30,393,804	30,393,804	28,457,639	28,457,639
ABŞ dollarının 20% zəifləməsi	(30,393,804)	(30,393,804)	(28,457,639)	(28,457,639)
Avronun 20% möhkəmlənməsi	1,617,671	1,617,671	1,326,431	1,326,431
Avronun 20% zəifləməsi	(1,617,671)	(1,617,671)	(1,326,431)	(1,326,431)

Risk yalnız Fondun əməliyyat valyutasından fərqli valyutalarda ifadə olunan pul qalıqları üçün hesablanmışdır.

Faiz dərəcəsi riski. Fond bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Fondun bütün maliyyə aktivləri və öhdəlikləri sabit faizlidir və faiz dərəcəsinə dəyişiklik mənfəət və zərər hesabatına təsir göstərməyəcəkdir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsində Fondun çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Hesabat tarixinə Fondun maliyyə öhdəlikləri yalnız 28 AZN məbləğində kreditör borclarından ibarətdir.

16 Ədalətli dəyər haqqında açıqlamalar

Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci səviyyəyə oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kotirovka olunan qiymətlərlə qiymətləndirmələr (təshih edilməmiş) (ii) 2-ci səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yeni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yeni, qiymətlərdən yaranan) müşahidə edilə bilən ilkin əhəmiyyətli məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları vasitəsilə əldə edilən qiymətləndirmələr və (iii) 3-cü səviyyəyə müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan qiymətləndirmələr (müşahidə edilməyən ilkin məlumatlar) daxildir. Maliyyə alətlərini ədalətli dəyərle qiymətləndirmə iyerarxiyalarına bölmək üçün rəhbərlik peşəkar mülahizələr irəli sürür. Ədalətli dəyərle qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli dərəcədə düzəlişlər tələb edən müşahidə edilə bilən məlumatlardan istifadə edildikdə, bu qiymətləndirmə 3-cü Səviyyəyə aid edilir. İstifadə edilən məlumatların əhəmiyyətliliyi bütövlükdə ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi ilə ölçülür.

Ədalətli dəyərle qiymətləndirilməyən, lakin ədalətli dəyəri açıqlanan aktiv və öhdəliklər

31 dekabr 2022 və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə maliyyə aktiv və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir. Sabit faizli maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri mövcud faiz dərəcələrini tətbiq etməklə diskontlaşdırılmış gələcək nağd pul axınlarına əsaslanır. Maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri müqavilə üzrə gələcək pul axınlarını analoji maliyyə alətləri üzrə Fonda məlum olan cari bazar dərəcəsi ilə diskont etməklə hesablanır.

17 Maliyyə alətlərinin qiymətləndirmə kateqoriyaları üzrə təqdim edilməsi

MHBS 9 "Maliyyə alətləri" standartına uyğun olaraq, maliyyə aktivləri aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirilir: (a) FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri; (b) FVOCI kateqoriyasında qiymətləndirilən borc alətləri; (c) FVOCI kateqoriyasında qiymətləndirilən pay alətləri və (d) amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən maliyyə aktivləri. FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) FVTPL kateqoriyasında məcburi qaydada qiymətləndirilən aktivlər və (ii) ilkin tanınma zamanı həmin kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər. 31 dekabr 2022 və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə Fondun bütün maliyyə aktivləri və öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınmışdır.

18 Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr

Hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiqləndiyi tarixə, hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində COVID-19 ilə əlaqəli baş vermiş hadisələr Fonda əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmiş; Fondun fəaliyyətində fasilələr yaranmamış və Fondun rəhbərliyi yuxarıda qeyd olunan şəraitin Fondun maliyyə hesabatlarına mənfi təsirini gözləmir.

2023-cü ilin birinci rübündə Fond 121,075,204 AZN (2022: 151,967,719 AZN) məbləğində ianə gəliri əldə etmişdir.